J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2019 **Vol. XVII. No. 6B**

မော်ဘီဆရာသိန်း၏ 'ဗဟုသုတ ဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်မှ လူ့သဘာဝစရိုက် သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များ

ပပဝင်း*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မော်ဘီဆရာသိန်းဘရေးသားသော 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်မှ 'လူ့သဘာဝစရိုက် သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များ' ကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတို့၏ မွန်မြတ်လှသော စိတ်နေသဘောထားတို့ကို အတုယူလိုစိတ်၊ နှစ်သက်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် တင်ပြနိုင်သော မော်ဘီဆရာသိန်း၏ စရိုက်သရုပ်ဖော် အဖွဲ့စွမ်းရည်ကို ထုတ်ဖော်တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အခန်း(၁) မော်ဘီဆရာသိန်း၏ ဘဝနှင့်စာပေ၊ အခန်း(၂) မော်ဘီဆရာသိန်း၏ 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်မှ လူ့သဘာဝစရိုက် သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များ လေ့လာချက်တို့ ပါဝင်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ – ***အရိုးခံစကားလုံး၊ ရေးဟန်စကားပြေ၊ ပြောဟန်စကားပြေ၊ လေသံ၊ စရိုက်။***

နိဒါန်း

စာရေးသူတို့သည် မိမိတို့ပတ်ဝန်းကျင်ကို စိတ်ဝင်စားရာမှ စာကောင်းပေကောင်းများ ပေါ်ထွန်းလာတတ်ပါသည်။ မော်ဘီဆရာသိန်းသည် ရာဇဝင်ကျမ်းများ ထဲ၌ မပါသော်လည်း တစ်ဆင့်စကားတစ်ဆင့်နားဖြင့် ကြားခဲ့ပြောခဲ့ကြသော စကားများကို ဖတ်ချင်နာချင်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးသားပြီးလျှင် ပါးစပ်ရာဇဝင်စာအုပ်ကို ပြုစုခဲ့သည်။ ပါးစပ်ရာဇဝင်သည် ရာဇဝင်ကဲ့သို့ အချက်အလက်များ မှန်ကန်တိကျသည်ဟု တပ်အပ်သေချာစွာ မဆိုနိုင်သော်လည်း ရာဇဝင်ထက်ပြည့်စုံသည်ဟု ခံစားရစေသည်။ ရာဇဝင်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စရိုက်များ ပို၍ပေါ်လွင်နေသောကြောင့် နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ ရသမြောက်သည်။ ထိုပါးစပ်ရာဇဝင်တွင် မော်ဘီဆရာသိန်းသည် ရာဇဝင်ထဲမှပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စရိုက်အဖွဲ့များကို ပေါ်လွင်အောင် ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။

'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်တွင်မူ စာရေးသူ တွေ့ဖူး ကြုံဖူး သိမီဖူးသော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ထူးခြားသောစရိုက်များကို နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် စုစည်းရေးသားထားသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း၏ ရိုးဂုဏ်၊ သည်းခံခွင့်လွှတ်သည့်ဂုဏ်၊ ရောင့်ရဲတတ်သည့် ဂုဏ်၊ ညှာတာထောက်ထားတတ်သည့် ဂုဏ်၊ အကောင်း

* ဒေါက်တာ၊ ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းတက္ကသိုလ်

မြင်တတ်သည့်ဂုဏ်၊ စာနာထောက်ထား ကရုဏာထားတတ်သည့် ဂုဏ်များကို ဖတ်ချင်စဖွယ်၊ အတုယူဖွယ်ဖြစ်အောင် စရိုက်ဖော် တင်ပြထားပါသည်။

အရှုံးလွယ်အိတ်စာတမ်းတွင်လည်း မြန်မာစာအရေး၊ အဖတ်အရွတ်နှင့် အမှတ်အသား မှန်ကန်ရန် အရေးပါကြောင်းကို သံတော်ဆင့်မင်း၊ နာခံတော်မင်း၊ စာရေးတော်ကြီးမင်း၊ စာဆိုတော်မင်း၊ စာတော်ဖတ်မင်း၊ အမှာတော်ရေးမင်း ခြောက်ဦးတို့သည် သံတော်ဆင့်မင်း အိမ်ဝန်းအတွင်း၌ လက်ဖက်ရည်ဝိုင်းဖွဲ့၍ အပျင်းပြေ ဆွေးနွေးကြဟန် တင်ပြထားပါသည်။ ယျလေးလုံးပုံပြင်၊ ဖိုးငြင်းနားမင်္ဂလာစာတမ်း၊ မြန်မာမင်းလက်ထက် ပညာရှိများအကြောင်း၊ မြန်မာဝန်ကြီး မှူးကြီး အတ္ထုပ္ပတ္တိစာတို့သည် မြန်မာရာဇဝင်နှင့် ပို့လကာ်ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများဖွယ်ဖြစ်အောင်နှင့် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးသားထားသည့် စာအုပ်များဖြစ်သည်။ ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး ဆောင်းပါးများမှာမူ စာရေးသူ၏ဘဝအတွေ့အကြုံနှင့် ဘဝအမြင်ပါဝင်သော ဆောင်းပါးများ ဖြစ်ပြီး နှစ်သက်မှုရသကိုပါ ပေးစွမ်းနိုင်သောစာပေဖြစ်သည်။

ဤစာတမ်းကို ပြုစုရာ၌ မှော်ဘီဆရာသိန်း၏စာအုပ်များကို လေ့လာပြီး ‘ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး’ စာအုပ်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦး၏ စရိုက်သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁။ မှော်ဘီဆရာသိန်း၏ ဘဝနှင့်စာပေ

မှော်ဘီဆရာသိန်းကို သက္ကရာဇ် ၁၂၂၃ ခု နှောင်းတန်ခူးလဆန်း (၂)ရက် တနင်္လာနေ့ မှော်ဘီမြို့နှင့် သုံးမိုင်ခန့်ကွာဝေးသော မင်းရွာ၌ ဦးရွှေကြူ၊ ဒေါ်ငွေတို့မှ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ မွေးချင်း လေးယောက် ရှိသည်။ ဒုတိယမြောက် သား ဖြစ်သည်။ ငယ်မည်မှာ မောင်ဖိုးသိန်း ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲသောကြောင့် သူများလယ်တွင် သူရင်းငှား လုပ်ခဲ့ရသည်။ စပါးကြိတ်၊ မောင်းထောင်း၊ ဆန်ဖွတ်၊ ဆန်ရောင်း၊ လှေထိုး၊ တက်ခတ်၊ ကျွဲကျောင်း၊ စပါးနယ်အလုပ်များကိုလည်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်။ ငယ်စဉ်ဘဝတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းပညာရေးကိုပင် စဉ်ဆက်မပြတ် သင်ခွင့်မရခဲ့ချေ။ ခွင့်ရခိုက်တွင်သာ ခေတ္တမျှ သင်ခဲ့ရသည်။ မင်းရွာကန်ကုန်းကျောင်း ဆရာတော်ထံ၌ သင်္ကန်းတစ်ခါဝတ်စဉ် ပရိတ်ကြီး၊ ရှင်ကျင့်ဝတ်၊ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဿယ၊ ဇနကဇာတ်၊ တေမိဇာတ်၊ ဝေဿန္တရာဇာတ် စသည့် စာပေဗဟုသုတများကို ကြိုးစားလေ့လာခဲ့သည်။ ဝါသနာအလျောက် ဆိုင်းနောက်ထိုင်၊ ဝါးလက်ခုတ်တီး၊ စည်တီး၊ လူပြက်လုပ်၍လည်း ကခဲ့ဖူးသည်။ ရုပ်စုံစင်၌ အပျိုတော်ရုပ် ကိုင်ခဲ့ဖူးသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ်

၁၂၃၉ တွင် သံလျင်မြို့ ညောင်ဝိုင်းကျောင်းဘုန်းကြီး ဦးနန္ဒမာလာထံ၌ ပညာဆက်လက်သင်ကြားခဲ့သည်။ ဦးပုညမေတ္တာစာ၊ ကန်တော်မင်းကျောင်းမေတ္တာစာ၊ လောကနီတိနိသျ၊ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ဝတ္ထု၊ မြန်မာကဗျာလင်္ကာတို့ကို လေ့လာခွင့်ရခဲ့သည်။ ဦးပုည၏တရားဟောစာများဖြစ်သည့် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းဝတ္ထု၊ ဝိသယျသူဌေးဝတ္ထု၊ ခင်ပုပ်ငှက်ဝတ္ထု၊ သိဝိမင်းဝတ္ထု၊ လောကပါလဝတ္ထုများကို အရကျက်စေ၍ သီတင်းနေ့တိုင်း တရားဟောခိုင်းသည်။ ဝိဓူရပျို့၊ ခမ္ဘသတ်၊ ရာဇသတ်၊ ဖြတ်ထုံးတို့ကို ကျက်မှတ်ရင်း မေတ္တာစာ အရေးသင်ရသည်။

ဆရာသိန်းသည် စားပွဲထိုး၊ စာရေး စသည်ဖြင့် အလုပ်မျိုးစုံ လုပ်ခဲ့ရသည်။ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကြေးတိုင်ဝန် ပဲရော့ထံ၌ လျှောက်လွှာစာရေးအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်။ ထိုသို့လုပ်ကိုင်ရင်း ရုံးရှေ့ဖတ် စာရေး ဦးဆိုင်၊ ဘီးလစ်စာရေး ဦးခင်၊ ရှေ့နေ ဦးစံသူ၊ ဦးပုတ်နီ၊ ဆရာဦးသံမှိုတို့နှင့် သိကျွမ်းရင်းနှီး၍ နန်းတွင်းနှင့် ရာဇဝင်ဗဟုသုတများ တိုးပွားလာသည်။ ပေါရာဏဒီပနီကျမ်းကို ၁၂၅၇ ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း (၁၅)ရက်နေ့တွင် ရေးသားပြီးစီးခဲ့သည်။ ဆရာသိန်းသည် မိသားစုဝမ်းရေးအတွက် ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်၌ စာပြင်ဆရာ လုပ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော် ကမ္ပည်းကျောက်စာရုံးတွင် ကမ္ပည်းကျောက်စာ အဖတ်အပြန် အရေးအသားတို့ကို ကူးရင်းဝင်ငွေရှာရသည်။ ဇာတ်ရုပ်သေးပညာသည်များနှင့် ဆက်သွယ်ကာ ဇာတ်ထုပ်၊ ဇာတ်လမ်းသီချင်းရေးပေးရသည်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပျဉ်းမနားသို့သွား၍ မြန်မာမင်းလက်ထက်တွင် အမှုထမ်းဖြစ်ခဲ့သော တောအုပ်ကြီး ဦးပန်းဒွေးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ဦးပန်းဒွေးအိမ်၌ ပုရပိုက်မှ ရကန်ဖျက်ဦးလန်း၏ ကဗျာများကို ကူးယူရရှိခဲ့သည်။ စာပေဗဟုသုတရှာမှီးရန် ခရီးဆက်ခဲ့ရာ စစ်ကိုင်းတွင် ညောင်ပင်သာ ဦးပုညနှင့် တွေ့ဆုံ၍ ဖိုးသူတော်ဦးမင်းနှင့် လူဦးမင်းတို့ အပြိုင်အဆိုင် စာချိုးကြပုံ၊ ဘိုးတော်မင်းတရားနှင့် ရောင်းရင်းများဖြစ်သော ဦးမော် ဒေါ်တုတ်တို့အကြောင်းကို ပြည့်စုံစွာ သိရှိမှတ်သားခဲ့ရသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းထံမှလည်း ဦးပုည၏ပြဇာတ်များကို နန်းတွင်းနန်းပြင် ကပြခဲ့သည့် အကြောင်းတို့ကို သိရှိမှတ်သားခဲ့ရသည်။ စာတော်ဖတ် ဦးအုံထံမှ ရတု၊ ရကန်၊ သာချင်း၊ မော်ကွန်း၊ ပျို့၊ ရေစကြ်ချ၊ ဆုတောင်းစာဆိုပုံတို့ကို သင်ယူခဲ့သည်။ အလုံ မုံရွာ အနီးရောက်ရှိပြီး စာပေဗဟုသုတများကို ဆည်းပူးခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် မောင်းထောင်ကြီးရွာ ရောက်ရှိပြီး ဦးပေါ်ဆယ်နှင့် မောင်းထောင်ဦးကျော်လှတို့နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ဦးပေါ်ဆယ်ထံမှ စိန္တကျော်သူဦးဩ၏ ဗဒုံမြို့နယ်နိမိတ်အကြောင်းကို ဖတ်ရှုခွင့်ရခဲ့သည်။ မုံရွာမြို့ ကြေးမုံရွာဘက်သို့သွား၍ လူကြီးသူမများထံ နန်းမတော် မယ်နုအကြောင်း စုဆောင်း၍ ရန်ကုန်သို့ ပြန်ရောက်ခဲ့သည်။ အင်းစိန်၌ ဘုန်းကြီး

ဦးနာရဒထံတွင် ပညာဆက်လက်ဆည်းပူးခဲ့သည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် ဘီလူးကျွန်း သက္ကောဆရာတော်ထံ၌ မွန်ရာဇဝင်ကို မေးမြန်းခဲ့သည်။ ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ပေါရာဏ ဒီပနီကျမ်း ဒုတိယတွဲကို ပြီးစီးခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ရက်၊ မြန်မာနှစ် ၁၃၀၃ ခု၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် (၁)ရက် ကြာသပတေးနေ့ အသက်(၈၀)နှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

မော်ဘီဆရာသိန်း၏ ဘဝနှင့်စာပေကို ဆက်စပ်ကြည့်လျှင် ဆရာသိန်းသည် နွားကျောင်းရင်း ပညာရှာခဲ့ရသည်။ ပညာကို စဉ်ဆက်မပြတ်သင်ယူခွင့် မရခဲ့ပေ။ ဘုန်းကြီးဝတ်ခိုက်တွင်ပင် ပညာကို ရအောင်သင်ယူခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ မော်ဘီဆရာသိန်း ပြုစုရေးသားခဲ့သော ပါးစပ်ရာဇဝင်၊ ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး၊ အရူးလွယ်အိတ်ကဲ့သို့သော စာအုပ်များတွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများသည် ရာဇဝင်များထက်ပို၍ ပြည့်စုံပြီး ထူးခြားဆန်းကြယ်၍ ဖတ်ချင့်စဖွယ် ဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းအရာများကို အလွယ်တကူနှင့် ရရှိခဲ့ခြင်း မဟုတ်ကြောင်းကိုလည်း သိရသည်။ ဆရာသိန်း၏ စိတ်ကူးသက်သက်ဖြင့် ဖန်တီးရေးသားခြင်း မဟုတ်ကြောင်းကိုလည်း သိလာရသည်။ ဆရာသိန်းသည် ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင် အကြောင်းအရာ ပညာရှိအကြောင်း၊ ရှေးစာပေ အကြောင်းတို့ကို သိမီလိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်များကို လိုက်လံရှာဖွေ စူးစမ်းမေးမြန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပါးစပ်ရာဇဝင်တွင် ပါဝင်သော ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် ရောင်းရင်းဘက် ဟူသော အကြောင်းအရာများသည် စိတ်ကူးယဉ်ဆန်သည်ဟု မဆိုနိုင်။ ရာဇဝင် မှတ်တမ်း မတင်ခဲ့သော်လည်း ဆရာသိန်းမေးမြန်း၍ သိရှိခဲ့ရသော သူတို့သည် ဘိုးတော်ဘုရားခေတ်ကို သိမီခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ ပါးစပ်ရာဇဝင်စာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဟံသာဝတီဦးဘရင်က 'ပါးစပ်ရာဇဝင်' သည် ဆရာကြီး၏ကိုယ်တွေ့ကဲ့သို့ လက်လှမ်း မီရာ ရှေးရှေးသောပညာရှိကြီးများနှင့် အဆင့်ဆင့်ဆွေးနွေးရာမှ ရရှိခဲ့သော ရာဇဝင် ဗဟုသုတများ ဖြစ်သည်။ ရာဇဝင်စာအုပ်များတွင် မပါဝင်သော အချက်အလက် အကြောင်းအရာပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ဤစာအုပ်တွင် တွေ့မြင်ဖတ်ရှုရလိမ့်မည်။ ရာဇဝင်သုတေသီများနှင့် စာပေလိုက်စားသူများအတွက် တန်ဖိုးရှိလှသည့်အပြင် 'ဟဿရသ၊ အတ္ထာလင်္ကာရဂုဏ်' မြောက်အောင် ရေးသားထားသဖြင့် စာဖတ်သူတို့၏ ဟဒယနှလုံးကို ရွှင်ပြုံးစေနိုင်သော စာအုပ်ကောင်း ဖြစ်ပါသည်’’[၁] ဟု ဆိုခဲ့သည်။

မော်ဘီဆရာသိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာဇော်ဂျီကလည်း–

'ဆရာကြီး၏ ပေါရာဏဒီပနီ နှစ်တွဲသည် ဆရာကြီး၏ခေတ်၌ သာမက ယခုခေတ်၌လည်း မှီခိုအားထားရာကျမ်း ဖြစ်သည်။

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၀၇၊ ၁၂။

> ဆရာကြီးရေးခဲ့သော ပါးစပ်ရာဇဝင်သည် ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက် အဖြစ်အပျက်တို့ကို အရပ်သူ၊ အရပ်သားများမှ တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်ကြား၍ မှတ်သားခဲ့ကြသည့်အတိုင်း ပြန်လည်ရေးသားထားသည်ဖြစ်ရာ ရာဇဝင်သည် အသက်ဝင်၍ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်ပါ ဆောင်းပါးများသည် လူကိုလှေ့လာထားသော ဆရာကြီး၏ ဘဝ အတွေ့အကြုံဆောင်းပါးများ ဖြစ်သဖြင့် ဆရာကြီး၏ ဘဝအမြင်၊ ဘဝသဘောထား ပါသည်။ မော်ဘီဆရာသိန်းသည် အမှတ်အသား ကောင်းသူလည်း ဖြစ်သည်။ စိတ်ကူးဉာဏ်ရှိသူလည်း ဖြစ်သည်။ စကားပြောရာတွင် အကြွားအဝါ မပါ။ ဟိတ်ဟန် မထုတ်တတ်၊ ရိုးရိုးမတ်မတ် စာရေးသူလည်းဖြစ်ရာ ဆရာကြီး၏စာများသည် ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်"[၁]

ဟုဆိုခဲ့သည်။

အရှုးလွယ်အိတ်စာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဆရာဇော်ဂျီက–

> "ဆရာကြီး မှတ်သားစုဆောင်းခဲ့သော စာတိုစာစ၊ ကဗျာတို ကဗျာစတို့၌ စိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။ စာမဖတ်တတ်လျှင် လူရယ်စရာ ဖြစ်တတ်ပုံ သာဓကအမျိုးမျိုး၌ စိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။ ဆရာကြီး၏ စာများသည် ဗဟုသုတအဖြစ်သာမက မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ခေတ်ဟောင်းနှင့်ခေတ်သစ်ကို ဆက်ပေးနိုင်သော စာပေကွင်းဆက် တစ်ခုအဖြစ် မြင်မိပါသည်"[၂]

ဟုဆိုခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုးစာအုပ်' တွင် ပါဝင်သော ဦးပုတ်နီကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် ဆရာသိန်း၏ဘဝတွင် အမှန်တကယ်တွေ့ကြုံဖူးသော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ပြီး ကြည်ညိုလေးစားဖွယ် စရိုက်မှန်ဖြစ်နေသည်ကို သိမြင်ခွင့် ရခဲ့ပါသည်။ ဆရာသိန်းသည် ဆင်းရဲသော်လည်း အားမလျှော့ဘဲ ပညာကို အမှန်တကယ် လိုလားသူ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ပညာကို လက်တွေ့လိုက်လံရှာဖွေရာမှ လူ့စရိုက်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြနိုင်သော စာအုပ်ကောင်းများ ပေါ်ထွက်လာရခြင်းဖြစ်ကြောင်း နားလည်

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၀၇၊ ၁–၂။
[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၀၇၊ ၂–၃။

သိရှိလာရပါသည်။ မှော်ဘီဆရာသိန်း၏ စာအုပ်များသည် သူ၏ဘဝပတ်ဝန်းကျင်ကို စိတ်ဝင်စားရာမှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၂။ မှော်ဘီဆရာသိန်း၏ 'မဟာသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်မှ လူ့သဘာဝစရိုက် သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များ

စရိုက်သရုပ်ဖော်အဖွဲ့နှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာကြီး မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာစာအုပ်တွင်–

> "ဝတ္ထုဇာတ်ဆောင်တစ်ဦး၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိအဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရုပ်ဆင်း သဏ္ဍာန်၊ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ၊ ဟန်ပန်အမူအရာ၊ အပြုအမူ အပြောအဆိုတို့မှ သူ့စရိုက်လက္ခဏာကို ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။ လူတစ်ယောက်၏ စကားကို နားထောင်ခြင်းဖြင့် သူ့စရိုက်ကို အကဲခတ်နိုင်သည်။ ထိုသူ၏စိတ်ထားကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည်။"[၁]

ဟု ဆိုထားသည်။ မှော်ဘီဆရာသိန်းသည် စာဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လေးစားဖွယ်စရိုက်တို့ကို သရုပ်ဖော်ရာတွင် ထိုသူတို့၏ ဟန်ပန်အမူအရာ၊ အပြုအမူ၊ အပြောအဆိုတို့ဖြင့် သရုပ်ဖော် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

> "သရုပ်ဖော်အဖွဲ့ကောင်းတို့သည် မြင်နိုင်သော ပုံပန်းသွင်ပြင်တို့ကိုသာမက မမြင်နိုင်သော စိတ်နေသဘောထား စရိုက်လက္ခဏာတို့ကိုပါ ဖော်ပြနိုင်စွမ်း ရှိသည်။"[၂]

ဟု ဆရာကြီး မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ) ဆိုထားသကဲ့သို့ပင် မှော်ဘီဆရာသိန်းသည် သူနှင့်ရင်းနှီးခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတို့၏စရိုက်ကို သရုပ်ဖော်ရာတွင် ရုပ်ဆင်းသွင်ပြင်ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသော်လည်း စာဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သွင်ပြင်နှင့် စိတ်နေသဘောထားတို့ကို စာဖတ်သူတို့ စိတ်မျက်စိတွင် မြင်ယောင်လာအောင် သရုပ်ဖော် အဖွဲ့ကောင်းတို့ဖြင့် ဖော်ပြသွားနိုင်ခဲ့သည်။

စာရေးဟန်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဆရာကြီး မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းစာအုပ်တွင်–

> "ရေးဟန်ပညာသည် ရေးဟန်ကိုလေ့လာသော ပညာရပ်ဖြစ်သည်ဟု အရိုးဆုံး ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ ရေးဟန်ဆိုရာ၌ ဘယ်လိုဘယ်ပုံ

---

[၁] ခင်မင်၊ မောင် (ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၀၄၊ ၂၀၄ ။

[၂] ခင်မင်၊ မောင် (ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၀၄၊ ၂၀၈ ။

ရေးသည်ဟူသော ရေးသားပုံကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ စာရေးရာတွင် 'ဘာကိုရေးသည်' ဆိုသောအဆင့်နှင့် 'ဘယ်လိုရေးသည်' ဆိုသော အဆင့်ဟူ၍ နှစ်ဆင့် ရှိသည်။ ဘာကိုရေးသည်ဆိုသော အဆင့်သည် အကြောင်းအရာနှင့်ဆိုင်၍ ဘယ်လိုရေးသည်ဆိုသော အဆင့်သည် ရေးဟန်နှင့်ဆိုင်သည်။"[၁]

"**ရေးဟန်** ဟူသည် နေရာတကျသုံးထားသော အသုံးအနှုန်း ဟူသော ဖွင့်ဆိုချက်တွင် ရွေးချယ်မှုသဘော ထင်ရှားပြီးဖြစ်သည်။ အဆီလျော် အလိုက်ဖက်ဆုံး စကားသုံးမျိုး၊ ဝါကျမျိုးရအောင် ရွေးချယ်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။"[၂]

ဟု ဆိုထားသည်။ မော်ဘီဆရာသိန်းသည် သူတွေ့ခဲ့ဖူးသော မြတ်နိုးလေးစားဖွယ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စရိုက်ကို သရုပ်ဖော်ရာတွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်လိုက်ဖက်သည့် စကားသုံး၊ ဝါကျများကို ရွေးချယ်၍ သရုပ်ဖော်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၂။ ၁။ သည်းခံနိုင်စွမ်းကြီးမားသော မတ္တရာဆရာတော်

မော်ဘီဆရာသိန်းသည် မတ္တရာဆရာတော်၏ အံ့သြဖွယ်ကောင်းအောင် အရာရာကို သည်းခံနိုင်စွမ်းရှိသော စိတ်ထားကို ဖော်ပြရာတွင် ရေးဦးစွာဆရာတော်နှင့် ကျောင်းသား ကလေးများအကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ဆရာတော်သည် နေ့အခါ၌ ကျောင်းခါးပန်းကို ခေါင်းအုံး၍ ကျိန်းတော်မူရာ ကျောင်းသားကလေးများသည် လိုက်တမ်းပြေးတမ်း ကစားကြ၍ ကျောင်းခါးပန်းကို နင်းပြီးခုန်ချသည်ကို ဦးပဥ္ဇင်းမြင်သောအခါ ရိုက်မည် ပြုရာ ဆရာတော်က–

"အောင်မာ ကိုပဥ္ဇင်းတို့၊ မရိုက်ကြနဲ့။ ကလေးတွေ ဘာသိမလဲ။ တို့ငယ်ငယ် ကျောင်းသားတုန်းကလဲ သူတို့ထက်ပဲ ဆော့သေးတယ်။ မရိုက်ကြပါနဲ့၊ သည်းခံပါ။ ငါလည်း အကျိန်းမပျက်ပါဘူး"[၃]

ဟု တောင်းပန်သည်။

ထိုရေးဟန်တွင် ကလေးများအပေါ် အပြစ်မယူဘဲ စာနာစိတ်ဖြင့် ခွင့်လွှတ် သည်းခံတတ်သော ဆရာတော်၏စိတ်ထားကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ဝါကျတိုများကို

---

[၁] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁ ၊ ၁။

[၂] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁ ၊ ၁၆။

[၃] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၀။

သုံး၍ အရိုးဆုံး အရှင်းဆုံး ရေးဖွဲ့ထားသော စကားပြေရေးဟန်က အရိုးခံစိတ်အလှကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ ကိုယ်ချင်းစာစိတ်၊ ခွင့်လွှတ်စိတ်တို့၏အလှကို ရိုးရှင်းသောစာဟန်က ဖော်ကျူးနိုင်ခဲ့သည်။ အတိုဆုံးဝါကျများက အရှင်းဆုံးစိတ်ကို ထင်ဟပ်စေသည်။

ဆက်လက်၍ စာဆိုက ဆရာတော်၏သည်းခံနိုင်သောစိတ်ကို ရေးသား ဖော်ပြရာတွင် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီး၏ အထောက်တော်များက အမျိုးမျိုး စမ်းသပ်ရာ၌ ဆရာတော်၏ တုံ့ပြန်ပုံတို့ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

> "အထောက်တော်တို့က ကပ္ပိယပြုလုပ်၍ ဆွမ်းချက်ကပ်ရာတွင် ဆွမ်းကို ပျော့ပျော့ကြီးပြုလုပ်၍ ကပ်သောအခါ ဆရာတော်က ဆွမ်းကိုဘုန်းပေးပြီး 'အင်း–အဝါးရသက်သာသည်။ အစာကြေလွယ်သည်' ဟု မိန့်တော်မူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဆွမ်းကို မာမာ ချက်၍ ကပ်ရာတွင်လည်း 'ဒီလိုဝါးပြီး ဘုန်းပေးရတာ အရသာ ပေါ်ပေသည်။' ဟု မိန့်ဆိုသည်။ ဟင်းကို ဆားမခတ်ဘဲချက်၍ ကပ်ရာတွင်လည်း 'အင်း–ရေငတ်ပြေတယ်' ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ထို့နောက် ဆားများများထည့်၍ ကပ်ပြန်ရာတွင်လည်း 'အင်း– သွေးကြေတယ်' "[၁]

ဟူ၍ မိန့်ဆိုပုံတို့တွင် ဆရာတော်၏ အရာရာကို ရောင့်ရဲတင်းတိမ်စိတ်ဖြင့် သည်းခံနိုင်သောစိတ်ထားကို ပေါ်လွင်အောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အပြောစကားပြေဝါကျတိုများက သည်းခံတတ်သည့်စိတ်၊ ရိုးရှင်းသည့်လေသံကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ 'အဝါးရသက်သာသည်။ အစာကြေလွယ်သည်၊ အရသာပေါ်သည်၊ ရေငတ်ပြေတယ်၊ သွေးကြေတယ်' ဆိုသော စကားအသုံးအနှုန်းများမှာ အကြောင်းအရာနှင့် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်သည့်အတွက် ဆရာတော်၏သည်းခံစိတ်ကို ပို၍ထင်ရှားလာစေပါသည်။

မင်းတရားကြီး၏အမိန့်အရ အိမ်ရှေ့မင်းသည် ဆရာတော်အား သွားရောက်ပင့်ဆောင်ရန် လျှောက်ထားရာတွင် ဆရာတော်က 'သာသနာ့ဒါယကာပင့်သည်ကို ငြင်းဖွယ်မရှိ'[၂] ဟု မိန့်တော်မူသည်။

မော်ဘီဆရာသိန်းကြီးသည် လူ့သဘာဝစရိုက်အဖွဲ့များကို ရေးသားရာ၌ အရေးဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စရိုက်ကို ဖော်ပြနိုင်သည့် စကားလုံးများကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းတတ်သည်။ သူ၏စကားသုံးများနှင့် အရေးဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်၏စရိုက်သည် လိုက်ဖက်သည့်အတွက် လူ့သဘာဝအဖွဲ့ကောင်းများ ဖြစ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။ အရေးဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်၏

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၀။
[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၀–၂၁။

စရိုက်သည် စာဖတ်သူတို့၏စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်လာသည်။ 'သာသနာ့ဒါယကာ ပင့်သည်ကို ငြင်းဖွယ်မရှိ' ဆိုသောစကားသည် အပိုမမိန့်ဆိုတတ်သော အရိုးခံ သဘာဝကို ပေါ်လွင်စေသည်။ သာသနာ့ဒါယကာဆိုသော အသုံးက ဘုရင်မင်းမြတ်အား လေးစားသည့်လေသံ ပါသည်။ သို့ရာတွင် မြှောက်ပင့်သည့်သဘော မပါပေ။

ဆရာတော်အား မဟာဒါန်က လှေတော်ဖြင့် ပင့်ဆောင်လာရာ ဝါးရင်းတုတ်ရွာသို့ အရောက်တွင် မင်းတရားကြီး၏အမိန့်အရ ဆရာတော်အား သက်ရှယ်ကြီးရင့်ပြီဖြစ်၍ မတ္တရာမြို့၌ပင် သီတင်းသုံးရန် လျှောက်ထားသောအခါ–

> "အင်း–အင်း၊ ဟုတ်ပေတယ်၊ ဟုတ်ပေတယ်၊ ငါ့မလဲ ခွေးနို့စို့ သလို ပညာသင်ကြသော တပည့်များတို့သည် ပညာတည်း ဟူသော နို့ရည်ငတ်နေကြရင် သူတို့ဝမ်းနည်းကြပေမယ် ပြန်၍ နေရလျှင် ၎င်းတို့ဝမ်းမြောက် ကြပေလိမ့်မယ်"[၁]

ဟု မိန့်တော်မူခဲ့သည်။ ထိုပြောစကားတွင် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ မေတ္တာ ကရုဏာကို ဥပေက္ခာပြုရာမရောက်အောင် 'အင်း–ဟုတ်ပေတယ်' ဆိုသည့် စကားနှင့် ဖော်ပြသည်။ တပည့်များ၏အားကိုးမှု၊ တပည့်များ၏ခံစားချက်တို့ကို တင်ပြရာ၌ ခွေးကလေး များနှင့် ဥပမာပေးပုံမှာ ရိုးရိုးနှင့် ဆိုလိုချက်ပေါ်လွင်စေသည်။ ဆရာတော်၏ တပည့်စာသင်သားများအပေါ်တွင် ထားရှိသည့် မေတ္တာ၊ ကရုဏာစိတ်ကိုလည်း အပိုအလို မရှိ ဖော်ပြနိုင်သည်။

ထို့နောက် သံတော်ဆင့်များကိုလွှတ်၍ ပင့်ဆောင်စေပြန်ရာ ဆရာတော်က–

> "အင်း မဟာမုနိဘုရားကြီးကို မဖူးမြော်ရတာ အတော်ကြာပေပြီ၊ သည်တစ်ခါဖြင့် ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ဖူးရပေတော့မည်"[၂]

ဟုဆိုကာ လိုက်ပါလာခဲ့ပုံတို့တွင်လည်း သူတစ်ပါးအပေါ် အပြစ်မမြင်ဘဲ ကောင်းသည့် ဘက်မှပင် ကြည့်တတ်မြင်တတ်သော စိတ်ထားကိုလည်း ပေါ်လွင်စေသည်။

မင်းတရားကြီးက နန်းဦးကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးစေရာမှ ဆရာတော်ဘုရားအား ကျောင်းကြီးပေါ်၌ သီတင်းသုံးရသည်မှာ တက်ရဆင်းရနှင့် ပင်ပန်းလှသည်၊ အောက်၌ ဆောက်ထားသော ထန်းရွက်ကျောင်းငယ်သို့ဆင်း၍ သီတင်းသုံးရန် လျှောက်ထား သောအခါတွင်လည်း ဆရာတော်က–

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၁။
[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၂။

> "အင်း–ဟုတ်ပေတယ်၊ တက်ရဆင်းရဆိုတာ လူ့အိုဖြစ်တော့ သတိထားရတယ်။ တရားနာသူများလည်း တက်ရဆင်းရ တာဝန် လေးပေမည်။ အောက်မြေပြင်မှာပဲ သင့်လျော်ပေမည်။"[၁]

ဟု မိန့်တော်မူသည်။ အရာရာကိုမဆန့်ကျင်ဘဲ အကောင်းမြင်စိတ်ဖြင့် လက်ခံပေးတတ်သော စိတ်အလှကို စာဖတ်သူတို့နှစ်သက်လာအောင် စကားသုံးရိုးရိုး၊ ဝါကျရိုးရိုး၊ ရေးဟန်ရိုးရိုးဖြင့် တင်ပြရေးသားထားသည်။ ဆရာတော်၏ပြောစကားများအစတွင် 'အင်း–ဟုတ်ပေတယ်' ဟု အမြဲထည့်သွင်းရေးသားခြင်းဖြင့် သူတစ်ပါး၏ အလိုကျ လိုက်လျောသည်းခံတတ်သောစိတ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ မင်းတရားကြီးက ဆရာတော်ဘုရား ဤကျောင်းကလေး၌ သီတင်းသုံး၍ သင့်မည်မထင်ပါ။ ကျောင်းကြီးပေါ်တက်၍ သီတင်းသုံးမှတော်မည်ထင်ပါကြောင်း လျှောက်တင်ရာ ဆရာတော်က–

> "ကျောင်းကြီးပေါ်မှာတော့ လေလုံမိုးလုံ ကောင်းပေတယ် သည်ထန်းရွက်ကျောင်းမှာတော့ လေလုံမိုးလုံ မဟုတ်။ တရားနာလာသော ပရိသတ်များလည်း မြေပြင်မှာ တရားနာကြရသောကြောင့် အအေးမိ၍ ဥတုပျက်မည်ကို စိုးရိမ်ရသည်။"[၂]

ဟု မိန့်တော်မူပုံကိုရေးဖွဲ့ထားရာ ဆရာတော်၏စရိုက်အဖွဲ့များကို စာဖတ်သူတို့ အနေဖြင့် လေးစားလာရာမှ အတုယူကျင့်သုံးလိုစိတ်များ ဖြစ်လာစေရန်နှင့် စိတ်ကောင်းစိတ်မြတ် မွေးတတ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ဟန်ရှိသည်။ ရိုးသားဖြူစင်သည်းခံတတ်သော စိတ်အလှကို ပေါ်လွင်အောင် အရိုးခံစကားလုံးများ၊ မြင်သာထင်သာသော စကားလုံးများကို ရွေး၍သုံးသည်။ ဤပြောစကား၌ 'လေလုံမိုးလုံ' ဆိုသော စကားသည် ထိထိမိမိနှင့် အကောင်းမြင်စိတ်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ မိမိအတွက်သာမက အများပရိသတ်အတွက်ပါ ထည့်၍တွက်တတ်သော ကရုဏာစိတ်ကိုလည်း ပါအောင်ရေးသည်။ 'ဥတုပျက်မည်' ဟူသော အသုံးသည် မြန်မာဆန်သည်။ မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း အတွေးအခေါ်များနှင့်အညီ ကျင့်သုံးနေထိုင်သော စရိုက်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။

ဆရာတော်၏ သည်းခံနိုင်သောစိတ်သည် ပုထုဇဉ်လူသားအချင်းချင်းအပေါ်၌သာမက တိရစ္ဆာန်များအပေါ်တွင်လည်း သနားကြင်နာ၍ သည်းခံနိုင်သော စိတ်ထားရှိနိုင်ပုံကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ ဆရာတော်အား ညဉ့်အချိန်တွင် ဝတ်ဖြည့်ကြသော ဦးပဥ္စင်းတို့သည် ဆရာတော်ဘုရား၏ ညာဘက်ခြေသလုံးကြွက်သားကို နှိပ်မိသော

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၂။
[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၂။

အခါ ခြေဆတ်ခနဲလှုပ်သောကြောင့် သင်းပိုင်လှန်ကြည့်ရာ လောက်များ အိမ်ဖွဲ့ ထိုးဖောက်စားသောက်နေသော လက်သီးဆုပ်ခန့်ရှိသော အနာကြီး ထွက်ပေါ်နေသည်ကို မြင်၍ ရှင်းလင်းသုတ်သင်ရန် လျှောက်ထားရာ ဆရာတော်က–

> "အောင်မယ် မောင်ပဉ္စင်းတို့၊ သူတို့အိုးအိမ်နှင့်တကွ အဆောက် အဦးကြီး တည်၍နေကြသည်ကို မဖျက်ဆီးကြနှင့် ပျက်စီး သွားလျှင် ၎င်းတို့ ဒုက္ခကြီးစွာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ သည်းခံကြပါ"[၁]

ဟု တောင်းပန်လေသည်။ ဆရာတော်၏ သတ္တဝါများအပေါ် ကြင်နာတတ်သော စိတ်ထား၊ သူတစ်ပါးအကျိုးအတွက် ကိုယ်တိုင် ဆင်းရဲဒုက္ခကြီးစွာခံယူပြီး ကိုယ်ကျိုးစွန့် အနစ်နာခံတတ်သော စိတ်ထားကို ပေါ်လွင်စေသည်။ 'အောင်မယ်' ဆိုသည့် အာမေဋိတ်သည် လိုက်လျှံမှုကို ပြသည်။ လောက်များ စုနေသည်ကိုပင် 'အိုးအိမ်နှင့်တကွ အဆောက် အဦးကြီး တည်နေကြသည်' ဆိုသောအသုံးက တိရစ္ဆာန်ကိုပင် လူကဲ့သို့ စာနာစိတ်ဖြင့် ခံစားရှုမြင်တတ်ပုံ၊ မေတ္တာ ကရုဏာထားတတ်ပုံတို့ကို ထင်ဟပ်စေသည်။ စာရေးသူသည် မတ္တရာဆရာတော်၏ အရာရာကို အပြစ်မမြင် အကောင်းဘက်ကပင်မြင်၍ သည်းခံ နိုင်စွမ်းရှိသော စိတ်ထားကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြရာ၌ စာဖတ်သူတို့အား အံ့သြဖွယ်၊ ကြည်ညိုဖွယ်၊ ဂရုဏာသက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့သွားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၂၊ ၂။ ရွှေ့နေထူး ဦးပုတ်နီ

ရွှေ့နေထူး ဦးပုတ်နီသည် မော်ဘီဆရာသိန်း၏ 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်မှ စာဖွဲ့ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်တွင် ကျောက်တံတားရပ်ဇာတိဖြစ်သော အမိန့်တော်ရ ဦးပုတ်နီအကြောင်းကို အတ္ထုပ္ပတ္တိစာပေကဲ့သို့ အချက်အလက် အပြည့်အစုံ မဟုတ်သော်လည်း အတ္ထုပ္ပတ္တိရှင်၏ စိတ်နေသဘောထား အမူအကျင့်တို့ကို ပေါ်လွင်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ စာရေးသူသည် ဦးပုတ်နီ၏ ပျော်ပျော်နေတတ်သော စရိုက်၊ စိတ်ချမ်းသာမှုကိုသာ လိုလားသော စရိုက်၊ မိမိ၏ဇနီးဖြစ်သူ စိတ်ကျေနပ်ပျော်ရွှင်အောင် ပြောဆိုတတ်သော စရိုက်၊ ဆုံးရှုံးမှုတို့နှင့် ကြုံတွေ့ရသည့်အခါတွင်လည်း အကောင်းဘက်မှတွေး၍ အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းပြီး စိတ်ကိုဖြေသိမ့်တတ်သော စရိုက်တို့ကို တင်ပြထားသည်။

ဦးပုတ်နီ၏စိတ်ထားကို ဖော်ပြရာတွင် ရှေးဦးစွာ စာရေးသူက 'ပျော်ပျော် စိတ်ကိုချမ်းသာအောင် နေတတ်သူ'[၂] ဟု စတင်၍ မိတ်ဆက်ပေးထားသည်။ ထို့နောက်မှ

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၂–၂၃။

[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၂၈။

စိတ်ချမ်းသာမှုကိုသာ ရှာလို၍ စိတ်ဆင်းရဲစရာကို ရှောင်ချင်သော ဦးပုတ်နီ၏ စိတ်သဘောထားကို ပေါ်လွင်အောင် ဦးပုတ်နီ၏ အပြုအမူအပြောအဆိုတို့ဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဦးပုတ်နီသည် ပူပန်သောစကား လာ၍ပြောသူကို ငွေတစ်ကျပ်မှ သုံးကျပ်တိုင် ပေး၍–

> "ရော့ အလိုရှိရာ သုံးစွဲလေ၊ နောက်ကို ကျုပ်နားလာ၍ ဤသို့ မညည်းညူပါနှင့်"[၁]

ဟူ၍ ပြောသောစကား၊ ဇနီးဖြစ်သူ၏ဖခင် အနိစ္စရောက်သောအခါတွင်လည်း–

> "မသိုင်း ကျုပ်အပူကိုမကြိုက်တာ ကိုယ်အသိပဲ ဘယ်လိုမှစိတ်မရှိနဲ့၊ ကိုယ့်အဘလဲ ကျုပ်အဘပဲ၊ ဘာမျှပြောပြရန်မလို ကိုယ့်သဘော အတိုင်း ဈာပနကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပါ။ ရှိတဲ့ပစ္စည်း ကုန်ပေစေ၊ ကျုပ်တော့ ကိုယ်အခွင့်ပေးနော် တော်ရာကိုရွှေ့၍ နေပါရစေ"[၂]

ဟူ၍ ဦးပုတ်နီ၏ ပြောစကားတို့တွင် စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ် အကြောင်းအရာတို့ကို မကြားချင်၊ မတွေ့ချင်၊ မမြင်ချင်ပဲ ၎င်းတို့နှင့်လွတ်ရာသို့သာသွား၍ နေလိုသော သဘောကို တွေ့ရသည်။ တစ်ဖက်မှကြည့်လျှင် ကိုယ်လွတ်ရုန်း၍ စိတ်ချမ်းသာမှုကို ရှာလိုသူဟု ယူဆနိုင်သကဲ့သို့ တစ်ဖက်မှကြည့်လျှင်လည်း ရိုးသားပွင့်လင်းပြီး အေးချမ်းစွာ နေလိုသောသဘောကို တွေ့ရသည်။

စာရေးသူသည် ဦးပုတ်နီ၏ ရုပ်ဆင်းသွင်ပြင်ကိုထည့်၍ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသော်လည်း ပျော်ရွှင်သွက်လက်နေသော ဦးပုတ်နီ၏သွင်ပြင်ကို စာဖတ်သူတို့ စိတ်မျက်စိတွင် မြင်ယောင်လာစေသည်။ ဦးပုတ်နီသည် အတီးအမှုတ်၊ အဆို၊ အက တို့၌လည်း ဝါသနာပါသူ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဝါသနာကြီးသည့်အလျောက်၊ မိမိ၏ ဇရပ်၌ သံဃာတော်များကို ဆွမ်းကပ်ရန် စီစဉ်သောအခါ ဇနီးသည်ဒေါ်သိုင်းအား အသိမပေးဘဲ တီးဝိုင်းငှားလိုက်သည်။ တီးဝိုင်းရောက်သောအခါ အကြောင်းရှာ၍ ကိုယ်တိုင်ဝိုင်း၍ တီးမှုတ်ရုံသာမက ကိုယ်တိုင်ကနိုင်အောင်လည်း ဖန်တီးခဲ့သည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်ကို ပေါ်လွင်အောင် ဆရာသိန်းက–

> " 'ကြေးဝိုင်းမှထွက်၍ ကိုင်းဆရာတို့ကိုယ်တိုင် အရိုင်လေးတီးကြစမ်း ဟု ခိုင်းသည့်အတိုင်း တီးကြသောအခါ အမိန့်တော်ရက တိုက်သူကြီးကတော် တစ်ယောက်ကို ကိုင်း ကစမ်းပါဗျာ' ဟု

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၃၀။
[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၃၀။

> လက်ကိုဆွဲလေသည်။ တိုက်သူကြီးကတော်က 'အမယ် ရှက်ပါတယ် မကတတ်ပါဘူး' ဟု ပြောသောအခါ ကတတ် မကတတ် ဘာရှက်စရာရှိသလဲဗျ အလှူကို ဝမ်းမြောက်၍ ရတနာသုံးပါးကို ချီးမြှောက်ပူဇော် ကကြခုန်ကြတာ ငရဲကြီးတယ် မမှတ်ပါနဲ့၊ ပုပ္ပာရုံကျောင်းအမ ဝိသာခါတောင် မြတ်စွာဘုရားရှေ့တော်မှာ ဝမ်းဗိုက်ကြီးကို လက်ဝါးနဲ့ရိုက်ပြီးတော့ သူ့ကျောင်းကို သုံးပတ် လှည့်ပြီး ကတာတောင် ဘုရားချီးမွမ်းတော်မူသေးတယ် ခင်ဗျား တို့က ရှက်ရသေးသလား၊ ကသည်ဆိုတာ ဟောသည်လို ကရတယ်၊ ကြည့်နော် ဆို၍ အဆိုနှင့်ကပြလေသည်"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့တင်ပြထားသည်။ ထိုမျှသာမက ယိုဒယား၊ ပတ်ပျိုး၊ သီချင်းတို့ကိုလည်း ကျွမ်းကျင်စွာ တီးခတ်ပြခဲ့သည်။ အနုပညာများကို ဝါသနာပါ၍ တတ်ကျွမ်းသူပီပီ မိမိပတ်ဝန်းကျင်ကို ပျော်ရွှင်အောင် ဖျော်ဖြေပြုမူတတ်သူ၏စရိုက်ကို သရုပ်ဖော် ရာတွင် ရေးဟန်စကားပြေထဲတွင် ပြောဟန်စကားပြေကို ရော၍ရေးထားသည်။ ပြောဟန်စကားပြေမှာ ဦးပုတ်နီ၏စရိုက်နှင့် လိုက်ဖက်သည့်အတွက် လူ့သဘာဝ အဖွဲ့ကောင်း ဖြစ်လာသည်။ ဝိသာခါ၏ အမူအရာကို သရုပ်ဖော်ရာ၌ ရှင်းလင်း ပေါ်လွင်သည်။ သဒ္ဓါစိတ်ဖြင့် မြူးကြွပျော်ရွှင်နေသော အလှူရှင်ကျောင်းအစ်မကြီး၏ အပြုအမူပေါ်လွင်ပြီး နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်စေသည်။

စာရေးသူသည် ဦးပုတ်နီ၏စကားအရာတွင် သူတစ်ပါး စိတ်ကျေနပ်အောင်၊ လိမ္မာကျွမ်းကျင်စွာ ပြောတတ်ပုံကိုလည်း နှစ်သက်ဖွယ် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဦးပုတ်နီသည် ကိုယ်တိုင် တီးဝိုင်းကို ပိုက်ဆံပေး၍ငှားပြီး တီးဝိုင်းအဖွဲ့လာသည့်အခါ ပြောဟန်ကို တင်ပြရာ၌–

> "ဟေ့ ဘယ်က ကြေးဝိုင်းတုန်းကွဲ့"
>
> "ဘယ်သူက ငှားလဲဟေ့"
>
> "မသိုင်းမကြိုက်မှန်း အသိသားနဲ့ ဟဲ့ ရန်ကွင်း ဥဏ်ကြွယ်တို့ သွားခေါ်သလား"
>
> "ခက်နေပါပြီ ဘယ်သူများ ဖြစ်ပါလိမ့်မတုန်း"

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၃၄။

> "မသိုင်းက မကြိုက်လို့ မတီးရဘူးလို့ ပြန်လွှတ်လိုက်လျှင် ငှားသောသူဟာ၊ ဝမ်းနည်းစရာ ဖြစ်သွားလိမ့်မယ် သည်းခံပါ မသိုင်းရယ် သည်းခံပါ"[၁]

ဟူ၍ ဇနီးဖြစ်သူ လက်ခံလာအောင် ပြောသောစကားတွင် စကားကြွယ်ကြွယ်ဖြင့် မိမိအလိုသို့ပါအောင် စည်းရုံးပြောဆိုနိုင်သော ဦးပုတ်နီ၏ အရည်အချင်းတစ်ရပ်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ဝါကျတိုလေးများကိုသုံး၍ ရေးဖွဲ့ထားပြီး မသိုင်း ခွင့်လွှတ်လာစေရန် ကြိုတင်၍ အရှုံးပေးကာ စည်းရုံးသည့်လေသံ ပေါ်လွင်သည်။ ဝါကျတိုများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ပြောဟန်စကားပြေကို ပြောသူမှာ ဦးပုတ်နီတစ်ဦးတည်း ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးတည်းပြောရာ၌ သိလို၍မေးဟန်၊ ဇနီးအား နေရာပေးဟန်၊ ချော့မော့ဟန်၊ တောင်းပန်ဟန် သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက်တွေးဟန် လေသံမျိုးစုံပါဝင်သော ရေးဟန် ဖြစ်သည်။ ဦးပုတ်နီ၏ စိတ်ထားနူးညံ့မှုကို လေသံက ဖော်ပြနေသည်။

ဦးပုတ်နီသည် ဘာသာတရားကိုင်းရှိုင်းသူလည်း ဖြစ်ကြောင်းကို ဆူးလေစေတီတွင် ဘုရားဖူးလာသူတို့ကို ခေါက်ဆွဲတစ်ပန်းကန်ဖိုး လှူ၍ လူစည်ကားအောင် ပြုလုပ်ခဲ့ပုံဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။ အလှူတွင်ကျွေးရန် သယ်ဆောင်လာသော ဝက်သားတောင်းလည်းပေါ်မှ ပြုတ်ကျသောအခါ–

> "ကိုယ်တို့ ကျုပ်တို့လဲ ဤဝက်သားတောင်းကဲ့သို့ အတည်မမြဲ ပျက်စီးခြင်း၊ ကုန်ခန်းခြင်းသဘောသည် စရပ်သို့မရောက်ခင်သော်လည်းကောင်း၊ ရောက်မှသော်လည်းကောင်း အမှန်တွေ့ကြုံကြမည် ဖြစ်တယ်နော်"[၂]

ဟု ပြောဆိုသောစကားဖြင့် မမြဲသောတရားသဘောကို နားလည်၍ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနိုင်သော ဦးပုတ်နီ၏စိတ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ မိမိလက်အောက်ငယ်သားတို့အပေါ်တွင်လည်း အပြစ်မယူတတ်သည့် စိတ်ထားကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ပြောစကားကို အရေးစကားပြေပြဟန်များ သုံး၍ ရေးထားသည်။ စာသံပေသံပါ၍ ဦးပုတ်နီ၏ ပညာရှိစရိုက်နှင့် လိုက်ဖက်သည်။

နောက်ဆုံးတွင် စာရေးသူက ဦးပုတ်နီ၏အရာရာကို အကောင်းဘက်ကပင် မြင်တတ်ကြားတတ်၊ တွေးတတ်ပုံကိုလည်း မြင်အောင်ပြခဲ့သည်။ ဦးပုတ်နီတို့၏ ကျောက်တင်ပေးလိုက်သော သင်္ဘော ပျက်စီးသည့်အခါ–

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၃၂–၃၃။

[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၃၂။

> "သဘော်ပျက်လို့ ကျောက်တစ်သောင်းဘိုးသာ ဆုံးသည်။ မသိုင်းစကားကို နားထောင်၍ သဘော်နဲ့ကျုပ်လိုက်သွားရင် သဘော်ပျက်၍ ပုတ်နီ သေရော၊ မသိုင်းလဲ မုဆိုးမဖြစ်ရော မဟုတ်လား။ အခုကိုယ့်စကားကို နားမထောင်၍ မလိုက်ဘဲ နေတော့ ပုတ်နီမဆုံးတော့ မသိုင်း အပူလုံးကြီးမတိုးဘဲ အေးချမ်းစွာ နေရသည်ကို အမြတ်ထားပါ"[၁]

ဟူ၍ ဦးပုတ်နီ ပြောလိုက်သောစကားသည် စာဖတ်သူတို့အတွက် ပြုံးချင်စဖွယ် ဖြစ်ရသကဲ့သို့ ဦးပုတ်နီ၏ဆုံးရှုံးမှုအပေါ် အသင့်အတင့်နှလုံးသွင်း၍ စိတ်ဖြေ တတ်သည့် သဘောကိုလည်း ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။ သမ္ဗန္ဓ '၍' ကို ဆက်တိုက် သုံးခြင်းကြောင့် အပြောဟန်တွင် အရေးဟန် ရောနေသည်။ အရေးဟန်ဆန်သော စကားပြေက တစ်မျိုးထူးခြားနေပြီး စိတ်ထားနူးညံ့သော ဦးပုတ်နီ၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် လိုက်ဖက်သည့် လေသံဖြစ်အောင် ဖန်တီးရေးသားဟန် တူသည်။

မော်ဘီဆရာသိန်းသည် သူ့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တွေ့မြင်ခံစားရသော ကြည်ညို လေးစားဖွယ် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတစ်ဦးအကြောင်းကို ပုံဖော်လိုသည့်အတွက် သူကြားသမျှ မြင်သမျှ ခံစားရသမျှကို သရုပ်ဖော်ရေးနည်းဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဦးပုတ်နီ၏ စရိုက်သဘာဝများကို ဖော်ပြရာတွင် ဟန်ပန်အမူအရာများ၊ ပြောစကား များဖြင့် ဖော်ပြထားသည့်အတွက် စာဟန်မှာသွက်လက်ပြီး နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ လူ့ဘဝတစ်ခဏကို ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ အကျိုးများအောင် အသင့်အတင့်နှလုံးသွင်းကာ နေထိုင်တတ်သော ဦးပုတ်နီ၏စရိုက်များမှာ အားကျအတုယူဖွယ် ဖြစ်လာရပါသည်။

၂၊ ၃။ အမိန့်တော်ရ ဦးကြင်ဥ

အမိန့်တော်ရ ဦးကြင်ဥသည်လည်း မော်ဘီဆရာသိန်းနှင့် ရင်းနှီးစွာဆက်ဆံခဲ့ ဖူးသော ရှေ့နေခုနစ်ဦးအနက် တစ်ဦးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ စာရေးသူက ဦးကြင်ဥ၏ စရိုက်သဘာဝကို ဖော်ပြရာတွင် လူအများနှင့်ဆက်ဆံရာ၌ မေတ္တာပါ၍ ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်သောစရိုက်ကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြခဲ့သည်။

ဦးကြင်ဥသည် လူအများနှင့် ပြောဆိုဆက်ဆံရာတွင် မိမိလက်အောက် ငယ်သူ များ၏ နာမည်များကို ထုတ်ဖော်၍မခေါ် 'မောင်' ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ မိန်းမများကို 'အမိကြီး၊ အမိကလေး' ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားရာ လူအချင်းချင်း လေးစား

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၃၀။

မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားတတ်သော မြန်မာမှုမြန်မာဟန်ကို လေးစားတတ်သော ဦးကြင်ဥ၏ စရိုက်သဘာဝကို ပေါ်လွင်စေသည်။

သူတစ်ပါး၏ဆန္ဒကို လိုက်လျောစွာ ပြောတတ်သော ဦးကြင်ဥ၏စရိုက်ကိုမူ ဦးကြင်ဥနှင့် စာရေးတော်မင်းတို့ အမေးအဖြေပြု၍ အပြန်အလှန်ပြောဆိုပုံဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။

စာရေးတော်မင်းက အမိန့်တော်ရမင်း ဦးကြင်ဥအား–

> “အမိန့်တော်ရမင်း၊ ဖိုးတုတ်ကြံဟာ တယ်ပြီးချိုတယ်လို့ ကျော်ပါတယ်၊ အဟုတ်လား ခင်ဗျာ”
>
> “မောင်စာရေးတော်မင်း၊ ဖိုးတုတ်ကြံ ကျော်တာ ချိုလို့ ကျော်တာပေါ့ မောင်၊ ၎င်းကြံကို စုပ်လိုက်လျှင် သဘောကျနေတယ် မောင်။ ဒါကြောင့် ကျော်ပေတာပဲ စာရေးတော်မင်း”
>
> “ဒါဖြင့် ကြံခင်းရှိသောဆိပ်ကို လှေကပ်၍ ကြံဝယ်စုပ်ရအောင်”
>
> “ကောင်းပမောင်၊ မောင်လိုသလောက် ဝယ်သွားတာပ”

ဆို၍ ကြံဝယ်ပြီး လှေပေါ်တွင် ကြံစုပ်၍သွားကြလေသည်။

စာရေးတော်မင်းက အမိန့်တော်ရမင်းအား–

> “ဖိုးတုတ်ကြံက ကျော်သာကျော်၊ စုပ်လိုက်တော့ ငန်ငြိငြိနဲ့ ပါလားဗျ”

ဟု ပြောသောအခါ အမိန့်တော်ရဦးကြင်ဥက–

> “အလကားကျော်ချင်လို့ ကျော်နေတာပဲ မောင်၊ ရေငန်ထဲ ပေါက်နေတဲ့ ကြံပဲ၊ ဘယ်ချိုနိုင်မလဲ မောင်ရဲ့”[၁]

ဟုပြောလေသည်။

ဤအပြန်အလှန်ပြောဆိုပုံများကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဦးကြင်ဥသည် သူတစ်ပါးနှင့် အတိုက်အခံပြု၍ ငြင်းခုံရန်ဝါသနာမပါဘဲ သူတစ်ပါး စိတ်ကျေနပ်အောင် ပြောဆိုတတ်သော စိတ်ထားကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ‘မောင်စာရေးတော်မင်း’ ဆိုသည့် အခေါ်အဝေါ်သည် သူတစ်ပါးကို အလွန်လေးစားတန်ဖိုးထားတတ်သည့် စရိုက်ကို

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၄၀–၄၁။

ဖော်ပြနိုင်သည်။ ဖိုးတုတ်ကြံ ချိုကြောင်း ပြောသောအခါ 'ဖိုးတုတ်ကြံ ချိုတာ ကျော်လို့ ချိုတာ" ဟု အလိုက်သင့်ပြောခဲ့သည်။ ကြံဟာငန်ငြိငြိနဲ့ဟု ဆိုသောအခါ 'အလကားကျော်ချင်လို့ ကျော်နေတာပဲမောင်' ဟု ပြန်ပြောပုံတို့မှာ သူတစ်ပါး၏ဆန္ဒ သဘောထားကို လိုက်လျောတတ်သည့်စိတ်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ မော်ဘီဆရာသိန်းက အပြန်အလှန်ပြောစကားများဖြင့် ဖန်တီးကာ တင်ပြခဲ့သည်။ စိတ်ကူးဉာဏ် ထက်မြက်ပြီး လူ့သဘော၊ လူ့သဘာဝကို ကျွမ်းကျင်ကာ အပြောစကားပြေအရေးအဖွဲ့၌လည်း ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် စရိုက်ပေါ်လွင်ပြီး စာဖတ်သူတို့အား နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်ပေါ် စေသည်။

မော်ဘီဆရာသိန်းက ဦးကြင်ဥ၏ အမှုသည်များနှင့်ဆက်ဆံရာတွင် ညှာတာ ထောက်ထား သနားလေ့ရှိသောစရိုက်ကို ဖော်ပြရာတွင် ပျဉ်ထောင်ကျောင်းရှာသား မောင်ညို၏အမှုကို လိုက်ပေးပုံနှင့် ဖော်ပြထားသည်။ မောင်ညိုဆိုသူက ငနီဆိုသူအား စပါးတစ်ရာ ငွေ ၅၀ကျပ်ဖြင့် စပါးပေးငွေ ၅၀ကျပ် ချေးငှားရာမှ ပေးချိန်ကျ၍ ပြန်တောင်းရာ မရသဖြင့် ဦးကြင်ဥအား ရှေ့နေငှား၍ တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ထိုအမှုကို ဦးကြင်ဥက ရုံးမင်းသို့တင်သွင်းရာ ရုံးမင်းက ငနီသည် သူ၏လူဖြစ်သောကြောင့် ဦးကြင်ဥ၏အဆိုပြုလွှာကို ပယ်ချလိုက်သည်။ ထိုအခြေအနေတွင် ဦးကြင်ဥနှင့် မောင်ညိုတို့၏ အပြန်အလှန်ပြောဆိုပုံများမှတစ်ဆင့် ဦးကြင်ဥ၏စိတ်ထားကို ပေါ်လွင် စေခဲ့သည်။ ဦးကြင်ဥက မောင်ညိုအား ပြောဆိုပုံတွင်−

> "မောင် သူက တရားသူကြီး ရုံးမင်းဖြစ်ပေတယ် မောင်ရဲ့၊ သို့သော် မောင့်အမှုစရိတ်မကုန်ဘဲ စပါးကိုဖြစ်စေ၊ ငွေကိုဖြစ်စေ ရပါလိမ့်မယ်၊ မောင်ဘာမှုမပူပါနဲ့ မောင်ရှေ့နေခငွေကို ပြန်ယူသွား ရော့"
>
> "ဟာ ဘယ့်နှယ် ရှေ့နေခကို ပြန်ပေးတာတုံး၊ ကျွန်တော် ပြန်မယူဘူး၊ ရှိပါစေတော့၊ ဦးမင်းသာသုံးပါ၊ ကျွန်တော် အနေရ ကျပ်ပါတယ် ခင်ဗျာ"
>
> "မဟုတ်ဘူး၊ မဟုတ်ဘူး၊ ပြန်ယူပါမောင်၊ မောင်တို့မှာ ဆင်းရဲ ပင်ပန်းကြသူများ ဖြစ်တယ်။ အကျိုးမခံစားရဘဲနှင့် စရိတ်ပန်း၊ လူပန်း မဖြစ်ကြစေနဲ့။ ကြားလား၊ ပြန်ယူသွား နောက်အကျိုး

> ခံစားကြရတော့ မိလိုဖလိုသဘောထား၍ ကန်တော့လိုက ကန်တော့
> ကြတာပေါ့မောင်”[၁]

ဟုဆိုပြီး အမှုသည်ကို ပြန်လွှတ်လိုက်သည်။ အမှုသည်တစ်ဦးအပေါ် ညှာတာထောက်ထားသော ရှေ့နေကောင်းတစ်ဦး၏စိတ်ထားကို ကြည်ညိုဖွယ် တွေ့ရသည်။ မိမိဆောင်ရွက်မပေးနိုင်သည့် ကိစ္စအတွက် သူတစ်ပါး၏ပိုက်ဆံကို အလကား မယူလိုသော ဖြောင့်မတ်သည့် စိတ်ထားကိုလည်း ဖော်ပြနေပေသည်။ ‘မဟုတ်ဘူး --- မဟုတ်ဘူး’ ဟူသော အငြင်းပြစကားကို နှစ်ကြိမ်သုံးခြင်းဖြင့် ဟန်ဆောင်ငြင်းခြင်း မဟုတ်၊ ပြတ်သားစွာ ဆုံးဖြတ်ထားသည့်စိတ်ကို ဖော်ပြနေသည်။ ‘ဆင်းရဲပင်ပန်း၊ စရိတ်ပန်း၊ လူပန်း’ ဆိုသည့်အသုံးများက အမှုသည်တို့၏ ဒုက္ခများကို ပေါ်လွင်စေသည့် အတွက် ဦးကြင်ဥ၏ ကရုဏာစိတ်သည် ပြောစကားတွင် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ‘ကြားလား၊ ပြန်ယူသွား’ ဆိုသည့် ဝါကျတိုများက ရိုးရှင်းပြတ်သားသောစိတ်ကို ဖော်ပြနေသည်။ ‘မိလိုဖလို သဘောထား’ ‘ကန်တော့လိုက ကန်တော့’ ဆိုသည့် စကားများမှာ မြန်မာဆန်ပြီး လိုက်လှဲနွေးထွေးမှုရှိသည့် လေသံဖြစ်သည်။

ထို့နောက် မောင်ညိုက ငနီထံမှ ပေါက်ဈေးအတိုင်း ငွေရှစ်ဆယ်ရသောအခါ ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် အမိန့်တော်ရမင်းထံ လာရောက်ပြီး ပြန်ပေးခဲ့သော ရှေ့နေခကို ကန်တော့သောအခါ အမိန့်တော်ရဦးကြင်ဥ ပြန်ပြောပုံတွင်လည်း ဦးကြင်ဥ၏ စရိုက်ကို ဖော်ပြနေပေသည်–

> “ဟဲ့ မောင်ညို၊ မင်းအတွက် ဘကြီး ပင်ပန်းရသည်မဟုတ်၊
> တရားသူကြီးရှေ့၌ စပါးဈေးကို ဆဲဆိုရခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။
> ဒါကြောင့် အားလုံး မယူပါဘူး၊ တစ်ဝက်သာ ဘကြီးယူမယ်၊
> သဒ္ဒါရင် ကန်တော့ခဲ့”[၂]

ဟု ပြောဆိုပုံဖြင့် အမှုသည်များထံမှ မတရားသောနည်းလမ်းဖြင့် ရသောငွေကို လက်မခံလိုဘဲ သဒ္ဒါ၍ပေးသော ငွေကိုသာ လိပ်ပြာသန့်သန့်ဖြင့် လက်ခံလိုသော စိတ်ထားကို ပေါ်လွင်စေသည်။

---

[၁] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၄၃။
[၂] သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ၊ ၂၀၁၃၊ ၄၄။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်တွင် မှော်ဘီဆရာသိန်းသည် ရှေ့နေထူး (၇)ဦးနှင့် ထူးခြားသော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အကြောင်းများကို ရေးသား တင်ပြရာ၌ ရေးဟန်မှာ စကားပြောဟန်များပြီး ရှေးဆန်သော်လည်း သွက်လက်သည်။ လှူသဘော လှူ့သဘာဝများကို ပေါ်လွင်အောင် တို့ကာထိကာ ရေးသွားပုံမှာလည်း ထူးခြားနှစ်လိုဖွယ် ကောင်းပါသည်။

ပြောစကား၊ ဟန်ပန်အမူအရာတို့ဖြင့် အဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်သဘောထားကို ဖော်ပြသွားနိုင်ခဲ့သည်။ မတ္တရာဆရာတော်၏ ကိုယ်ချင်းစာစိတ်၊ ခွင့်လွှတ်သည်းခံစိတ် တို့ကို ဖော်ပြရာ၌ အတိုဆုံးဝါကျများကို အရိုးရှင်းဆုံးရေးဖွဲ့ပြီး ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ အရာရာကို အကောင်းမြင်စိတ်ဖြင့် လက်ခံပေးသော စိတ်အလှကို စကားသုံးရိုးရိုး၊ ဝါကျရိုးရိုး၊ ရေးဟန်ရိုးရိုးဖြင့် တင်ပြထားသည်။ ရိုးသားဖြူစင်သော စိတ်အလှကို ထင်ရှားစေရန် အရိုးခံစကားလုံးများ၊ မြင်သာထင်သာသောစကားလုံး များကို ရွေးချယ်သုံးသည်။ စကားအသုံးအနှုန်းများမှာ အကြောင်းအရာနှင့် အံဝင် ခွင်ကျ ဖြစ်သည့်အတွက် ဆရာတော်၏သည်းခံစိတ်တို့မှာ ပို၍မြင်သာလာသည်။ တိရစ္ဆာန်ကိုပင် လူကဲ့သို့ စာနာစိတ်ဖြင့်ရှုမြင်ပြီး မေတ္တာ ကရုဏာ ထားတတ်သော ဆရာတော်၏စိတ်ထားကို ဖော်ပြရာ၌ အံ့သြဖွယ်၊ ကြည်ညိုဖွယ်၊ ကရုဏာသက်ဖွယ် ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့သွားနိုင်သည်။ ရှေ့နေထူး ဦးပုတ်နီ၏အကြောင်းကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် ရေးဟန်စကားပြေထဲတွင် ပြောဟန်စကားပြေကိုရောရ၍ ရေးထားသော်လည်း ပြောဟန် စကားပြေမှာ ဦးပုတ်နီ၏စရိုက်နှင့် လိုက်ဖက်သည့်အတွက် လူ့သဘာဝအဖွဲ့ကောင်း ဖြစ်လာသည်။ ပုံပန်းသွင်ပြင်ကိုဖော်ပြထားခြင်း မရှိသော်လည်း ပျော်ရွှင်သွက်လက် နေသော ဦးပုတ်နီ၏သွင်ပြင်ကို စာဖတ်သူတို့ စိတ်မျက်စိတွင် မြင်ယောင်လာ စေသည်။ ဝါကျတိုများကိုသုံး၍ အပြောစကားပြေဖြင့်ရေးဖွဲ့ပြီး ပြောသူ၏လေသံကို ထင်ဟပ်စေသည်။ ပြောစကားကို အရေးစကားပြေဟန်ဖြင့် ရေးသားထားသော ရေးဟန်ကြောင့်လည်း ပြောသူ၏စရိုက်တို့မှာ ပေါ်လွင်လာရသည်။ ဦးကြင်ဥ၏ စရိုက်ကို ပုံဖော်ရာ၌ စာရေးသူသည် အပြန်အလှန်ပြောစကားများဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဦးကြင်ဥ၏ရိုးသားစိတ်၊ စာနာစိတ်၊ ကရုဏာထားတတ်သော စိတ်နှင့် ပြတ်သားသော စိတ်တို့ကို ဖော်ကျူးရာတွင် ရိုးရှင်းသောလေသံ၊ ပြတ်သားသောလေသံ၊ မေတ္တာ ကရုဏာလေသံပါသည့် စကားလုံးများကိုရွေးချယ်၍ အံဝင်ခွင်ကျသုံးစွဲထားသောကြောင့် စရိုက်သဘာဝများမှာ ပို၍ထင်ရှားလာရပါသည်။ မြန်မာဆန်သောအသုံးများက စာဖွဲ့ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နူးညံ့၍နွေးထွေးသော ကြင်နာစိတ်ကို ဖော်ကျူးပြနေပေသည်။ 'ဗဟုသုတ ဟင်းလေးအိုး' တွင် မှော်ဘီဆရာသိန်းသည် စာဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စရိုက်ကို သရုပ်ဖော်

ရေးဖွဲ့ရာ၌ စိတ်ကူးညဏ်ထက်မြက်ပြီး လူ့သဘော၊ လူ့သဘာဝကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ကျူးနိုင်ခဲ့သည်။

နိဂုံး

မှော်ဘီဆရာသိန်း၏ 'ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး' စာအုပ်သည် စာဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို အပြည့်အစုံဖော်ပြထားခြင်း မရှိသော်လည်း စာဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်၏ အတုယူဖွယ်စိတ်ထားကို စာရေးသူ သိမြင်ခံစားရသကဲ့သို့ စာဖတ်သူများပါ ခံစားသိရှိစေရန် ဖတ်ချင့်စဖွယ် ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာဖွဲ့ခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်ထားစရိုက်တို့ကို စာဖတ်သူအနေဖြင့် အတုယူဖွယ်ခံစားမိသကဲ့သို့ ပြုံးရယ်ချင်ဖွယ် ဖြစ်အောင်လည်း ရေးသားနိုင်ခဲ့သည်။ ရသမှတစ်ဆင့် ဘဝအသိကို ပေးနိုင်သည့် စာဆို၏ အရေးအဖွဲ့စွမ်းရည်သည် လေးစားဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၂၀၀၄)၊ ***စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာ***။ ရန်ကုန်၊ မြနန္ဒာစာအုပ်တိုက်။

ခင်မင်၊ မောင် (ဓနုဖြူ)။ (၂၀၁၁)၊ ***ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ဝင်းမွန်၊ တက္ကသိုလ်။ (၁၉၈၇)။ ***စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်းများ***။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ။ (၂၀၀၇)။ ***ပါးစပ်ရာဇဝင်***။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။

သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ။ (၂၀၀၇)။ ***အရူးလွယ်အိတ်***။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။

သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ။ (၂၀၁၃)။ ***"မှော်ဘီဆရာသိန်း၏ ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုး"***။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။

သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ။ (၂၀၁၅)။ ***ဗိုလ်ချင်းနားမင်္ဂလာစာတမ်း***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။

သိန်း၊ ဆရာ၊ မှော်ဘီ။ (၂၀၁၆)။ ***ပေါ်ရာဏာဒီပနီပေါင်းချုပ်***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။